

piplerka

organ for norsk ornitologisk forening - avd. vest-agder

årgang 8 nr.1-1978

av innholdet:

SIVSPURVINVENTERING
TRETÅSPETTA
LAPPSPURVEN PÅ LISTA
VÅTMARKENE I
SPANGEREID KOMMUNE
OM KATTUGLA
NATURVERNET I
VEST - AGDER
OPPVARMET NATTKVIST
ER PANDAEN UGLESETT
GLØTT FRA
KRISTIANSAND MUSEUM
VET DU AT
SVARTSTRUPE PÅ
LISTA
POSTKASSA M.M.

Redaksjonen:

Oddvar Pedersen Lars Bergersen
Einar Hansen Jens A Gunvaldsen

Piplerka er et organ for
Norsk Ornitologisk Forening
avdeling Vest-Agder.

PIPLERKA

Redaksjonelt

Piplerka kommer ut med
fire nummer årlig.

Alle medlemmer får bladet fritt
tilsendt.

NORSK ORNITOLOGISK FORENING

Vest-Agder avdeling

Postboks 4043 Kongsgård
4601 Kristiansand.

Avdelingens styre er: Formann: Eldar Wrånes, Randesund
Skr: Carl Erik Kilander, Kr. Sand
Kass: Bjørn Vidar Olsson - " -
Styrem: Lars Bergersen Lista
- " - : Tor Oddvar Hansen - " -

Lokallagenes styre:

Lista Lokallag.

Form: Lars Bergersen

Skr: Kåre Olsen

Kass: Ole J Andreassen

Styremedl: Gustav Ersdal

Karsten Jerstad

Kristiansand Lokallag.

Einar Hansen

Jens A Gunvaldsen

Arvid Kvarenes

Arild Olsen

Jørn O Hansen

Trykk: Vennesla Trykkeri,

Opplag: 1000 eks.

Annonsepriser: 1/1 side kr.200 1/2 side kr.100

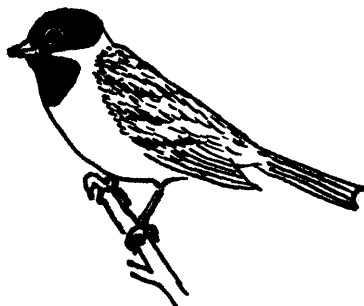
Abonnement: Kr.15 pr.år.

Forsidebilde: Flukt mot lysere tider. Foto: Arild Olsen

Sivspurvens utbredelse i Vest-Agder

LRSK/Vest-Agder

Kåre Olsen

På bakgrunn av de mangelfulle opplysninger i Haftorns NORGES FUGLER 1971 om sivspurvens utbredelse i Vest-Agder hvor det kun omtales noen få observasjoner fra Lista, besluttet NOF/Lista lokallag å

undersøke artens hekkeforekomst nærmere. Arbeidet startet opp i 1976 og det kom da inn en hel del opplysninger som viste at sivspurv fantes hekkende på en rekke lokaliteter i fylket. Både ute ved kysten, inne i dalstrøkene og i hei og fjellområdene. (For nærmere detaljer, se artikkel i Piplerka nr. 1/77 side 32).

Inventeringen 1977.

De mange "hvite flekker" på kartet tilsa at videre undersøkelser var ønskelige og etter oppfordringer har flere av våre medlemmer sendt inn 1977 observasjoner fra nye områder.

Følgende har bidratt med opplysninger: Lars Bergersen (LB), Marton Berntsen (MB), Kjell Grimsby (KG), Einar Hansen (EH), Tor O Hansen (TOH), Leif Egil Gabrielsen (LEG), Bernt K Knutsen (BKK), Ottar Osaland (OO), Kåre Olsen (KO), Oddvar Pedersen (OP), Henning Sørensen (HS), Sverre Sandersen (SS).

Farsund Kommune.

I tillegg til de tidligere undersøkte lokaliteter på Lista ble sivspurv også observert på enkelte andre potensielle hekke-lokaliteter. (Ikke undersøkt i 1976).

Dette gjelder:

Hellemyra: ca 10 syngende ♂♂ i mai/juni. (OP)
 Vetlandstjern: 3 syngende ♂♂ (+1♀ 25/5 (OP)
 Prestvann: ca 10 par i april/mai (OP)
 Steinsvollmyra: 2 par i mai (OP)
 Veisa, Helvik: 2 ♂♂ sang 1/6 (OP)

Dessuten ble 1-2 syngende ♂♂ observert ved en rekke mindre tjern og myrlokaliteter i heiområdet Hallandsvann, Hekkefjell, Gjelldal, Salen, Elle, Heskestad, Ellenes, Uldal, Rudjordsvann og Lofjellområdet. Ifølge OO foreligger det også observasjoner av sivspurv fra en lokalitet på Kjørrefjord (5 ind. observert i mai 1973) og i Lundevågen (1 ♂ sang april 1974).

Som en konklusjon etter undersøkelserne i 1976 og 77 samt etter at så godt som hele Listahalvøya er dekket, kan en fastslå at sivspurven i hekketiden finnes overalt hvor det er passende biotoper. Og basert på antall syngende hanner (men også flere reir og ungfunn) ble bestanden i disse to årene anslått til 150 - 170 par. I Herad foreligger en observasjon fra en "ny" lokalitet: 1 ♀ m/unger i Kjerringdalen v/Buen 14/7 (OO).

I Spind ble sivspurv i 1977 funnet på en rekke lokaliteter:

Sæviktjern: 7 ♂♂ sang 21/5 (OP)
 Viestadtjernene: 4 ♂♂ sang 18/5 og 15/6 (OP)
 Bekkeviktjern: 3 ♂♂ sang 23/6 (OP)
 Bjåvatn: 2 ♂♂ sang 23/6 (OP)
 Espelandstjern: 1 ♂ sang 23/6 (OP)
 Stantlandstjern: 2 ♂♂ sang 15/6 (OP)
 Uråstjern: 1 ♂ sang 18/5 (OP)
 Ullerøy: 1 ind. observert 13/6 (TOH)
 Småstjern og sumper v/Sævik: 2 ♂♂ sang 23/6 (OP)

Flekkefjord Kommune.

Også i 1977 ble det gjort en rekke reirfunn og observasjoner av syngende ♂♂ i Homme-området Gyland: Hommevann 10 par, Sandvann 4, Skålandstjern 3 par, Øygardstjern 6 par, Kølven 1 syngende ♂, Hommeelva 3 par, Småvannene 2 par, Godvatn 2 par, Krølevannene 4 - 5 syngende ♂♂, Kjeldsåsvann 2 syngende ♂♂.

Andre lokaliteter i Gyland hvor sivspurven ble funnet var:

Fedjestadvatn 1 par, Sandvann (v/R 9) 2 par. Ellers ble 6 ungfugl observert i Hestesprångvann øst for Flekkefjord by. (KG)

Sirdal Kommune.

Under våtmarkundersøkelsen ble sivspurven funnet ved nesten alle vann/tjern og myrområder i området øst for sirdalsvann fra grensen mot Flekkefjord i sør og til og med Josedalsheiene i nord. Tilsammen ca 70 par/ind. varslet eller sang og flere utfløyne unger sett. (KO) I Øvre Sirdal observerte TOH og HS sivpurv på Instestølmyra 7/7 1977: 1 par og 1 par med utfløyne unger. Håhellevann: 3 - 4 ind. 16/8 (KO)

Kvinesdal Kommune.

Litlådalsvassdraget i Fjotland:	2 ind.	19/6	(LB)
Litlådalsvann:	1 syngende ♂	19/6	(LB)
Åkrok:	1 syngende ♂	19/6	(LB)
UTM 8794:	2 syngende ♂♂	20/6	(LB)
Jupvann:	1 ♂ + 2 ♀	26/6	(SS)
Bjåstølvann:	2 ind.	26/6	(SS)
Gaulolvann:	1 ♂ 2 ♀	26/6	(SS)
UTM 7970:	2 ind.	26/6	(SS)
Heptevann:	3 ad. + 1 juv.	26/6	(SS)
Bjørtjønn:	1 ad. + 1 juv.	26/6	(SS)
Kjeldsåsvann:	1 ♂ + 1 ♀ + 3 ind.		(SS)

Marnardal Kommune.

Sivpurv ble observert i Øyslebø-området også sommeren 1977, bl.a. Åsevann 22/7 (LEG).

Mandal Kommune.

Endel observasjoner fra 1977 foreligger fra lokaliteten hvor sivpurv ikke er "offentlig" kjent fra før.

Jåbekkvann:	3 ind.	13/6	(LEG, BKK)
Skogsfjorden:	2 syngende ♂♂	25/6	(EH)
Glubekilen:	1 syngende ♂	25/6	(EH)
Hanevann:	2 par	1/6	(EH)

Søgne Kommune.

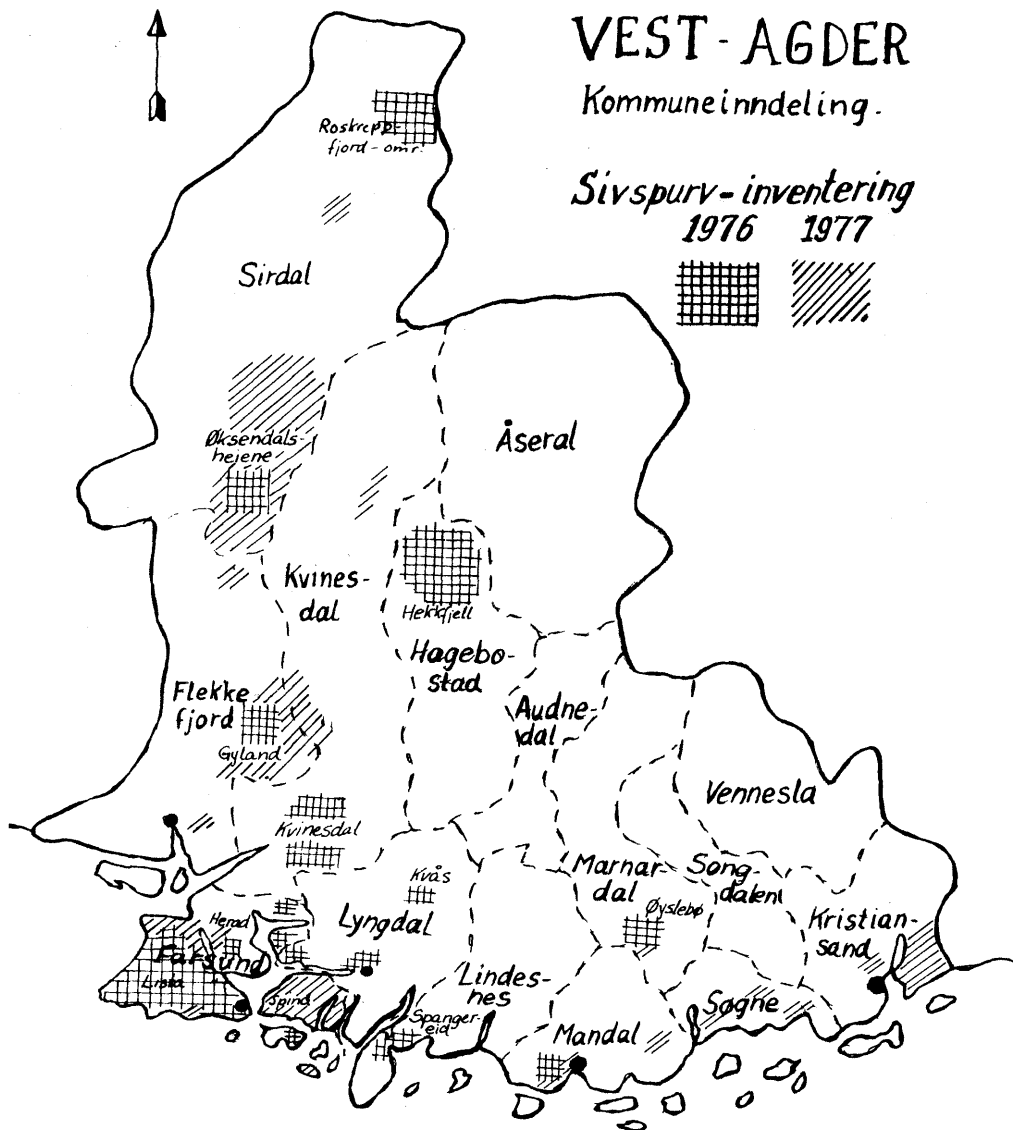
Suvatn:	1 syngende ♂	25/6	(EH)
Lunde:	1 syngende ♂	3/6	(EH)
Kvernhusvann:	6 syngende ♂♂	27/6	(EH)

VEST-AGDER

Kommuneinndeling.

Sivspurv-inventering
1976 1977

Kristiansand Kommune.

Ved Gillsvann ble flere par sett fra 30/5 og utover våren, dessuten 3 syngende ♂♂ 22/6 (EH) I Randesund ble sivspurven funnet ved flere småvann og våtmarker.

Vassvatn: 1 par 15/5 og 2 par 1/6 (EH)

Sokkevann: Flere par observert fra 30/5 og utover våren (EH)

Sokkestøl: 1 syngende ♂ 1/6 (EH)

Bjørnestøl: flere par observert fra 30/5 og utover våren (EH)

Høksvann: 1 syngende ♂ 2/6 (EH)

Røssatjønn: 4 par + endel juv. 3/6 (EH)

Orange: 1 syngende ♂ 19/6 (EH)

Alle de nevnte observasjoner fra Kristiansand ble gjort på lokaliteter med takrørskog og EHS inntrykk er at sivspurven på de kanter overalt hvor det er passende biotoper.

Oppsummering.

Som det vil fremgå av forannevnte observasjoner, samt kartskisse ble kjennskapet til sivpurvens utbredelse i Vest-Agder utvidet til endel nye områder i 1977. Men ennå er det sikkert flere områder hvor sivspurven forekommer i hekketiden, men hvor positive bevis mangler. Det oppfordres derfor til våre medlemmer om å ha denne arten i tankene også i kommende sesong og sende inn melding om funn til LRSK/Vest-Agder. Takk til alle bidragsyterne.

.....

Redaksjonelt utfyllingsstoff.

Over halvparten (nesten 2/3) av trykkingsutgiftene for dette nummer av Piplerka dekket av våre annonserer. Tenk på dette når du gjør innkjøp av varer som disse forretninger fører. Du bør si at du så det i Piplerka, da er det lettere å komme igjen og få annonsørene til å betale flere annonser!

Vi minner også om at stoff og bilder (sort/hvitt) til Piplerka mottas med takk hele året.

Du kan unngå all kritikk ved: Ikke si noe

ikke gjøre noe

ikke skrive noe

men da er mann heller ikke noe!

Endel observasjoner fra Agder av tretåspetta

Hvor vanlig, eller hvor sjeldne, kan vi egentlig regne med at observasjoner av tretåspett er i vår landsdel? Ifølge Haftorn "Norges fugler" er det få observasjoner, mens hekkefunn helt mangler fra nyere tid. I et forsøk på å komplettere bildet av tretåspetta i landsdelen har jeg fått samlet endel opplysninger. Det dreier seg om et lite antall og de fleste er gjort utenom hekkesesongen. Hekking er kun konstantert fra Langeid i Setesdal den 18/6-72 da Oddmund Hagen fra bil oppdaget reirtreet. I en mørken granstubbe var redet hakket ut ca 1,75 meter over bakken. Ungene var store og foreldrefuglene fløy til og fra med store hvite larver i nebbet. De viste ingen frykt for mennesker og lot seg villig fotografere.

Her følger en kronologisk oppstilling av kjente observasjoner. Observatører: Harald Flå (HF), Jørn O Hansen (JOH) Oddmund Hagen (OH) Arild Olsen (AO) Bjørn V Olsson (BVO).

8/6-69	1 ♂	Svingestøl, Iveland	Furasjerte	AO
12/4-71	1 ♀	Nygård - Timenes, Kr.Sand	- " -	BVO
28/3-72	1 ♂	Egsheia - " -	- " -	AO-BVO
18/6-72	♂ ♀	Langeid, Setesdal	Hekking	OH
15/4-73	1 ♂	Lauvåsen, Tveit	Trommet	AO
19/4-73	1 ♂	Bånetjønn, Kr.Sand		BVO
20/-73	1	Kulturbeitet, Baneheia Kr.Sand		HF
23/9-73	2	Vollemona, Lista	Furasjerte	BVO-JOH
-/7-74	1	Indre Årsnes, Høvåg	- " -	AO

Observasjonene fra 19.-20/4-73 kan gjelde samme fugl, da områdene de er sett i ligger nær hverandre.

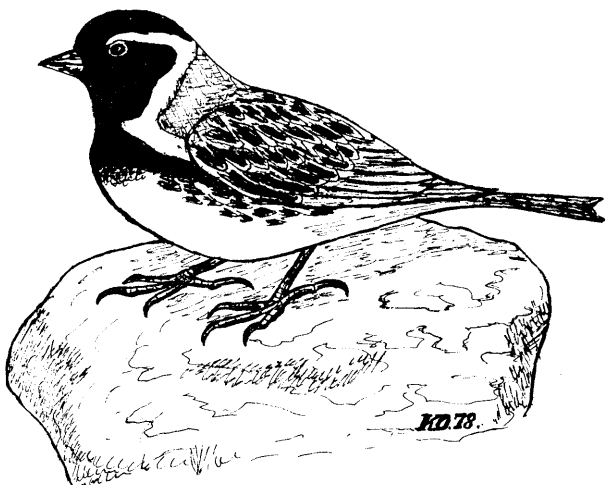
Som det tydelig fremgår av ovenstående er det få observasjoner notert. Vi er derfor interessert i flere opplysninger for å få faunakartoteket mest mulig komplett. Har du opplysninger som er ukjent for oss, send de snarest til Feltutvalget, NOF/ Kristiansand Lokallag, v/Jørn O Hansen, Postboks 4043 Kongsgård, 4601 Kristiansand.

.... Bjørn V Olsson

Kåre Olsen

lappspurvens forekomst under trekket på Lista

På bakgrunn av de mange spørsmål som knytter seg til lappspurvens trekkforhold i Sør-Norge, har LRSK/Vest-Agder forsøkt å samle sammen det som er kjent om artens trekk gjennom Vest-Agder. Det er imidlertid bare fra Lista det foreligger opplysninger om lappspurv på trekk.

Bakgrunnen for observasjonene:

Hvert år i tidsrommet 1950-55 ble Lista besøkt av en gruppe engelske ornitologer (CUNOE) som drev systematiske trekkundersøkelser i perioden august - oktober.

I årene 1957-71 er observasjonene gjort av Kåre Olsen under mer eller mindre tilfeldige turer i området og er på ingen måte dekkende for de faktiske forhold, men viser likevel at lappspurven opptrer hvert år på trekket.

Etter at Lista Ornitologiske Forening ble opprettet i 1969, (siden 1973, Lista lokallag), har aktiviteten og antall observasjoner ute i felten økt noe. At lappspurven er notert oftest om våren kan være at arten da er lettere å oppdage, den sitter da høyt i terrenget og lar sin lokketone og enkelte sangstrofer lyde utover landskapet. Om høsten er den mere anonym og oversees nok da oftere enn om våren.

Vårtrekket.

De aller fleste observasjonene er gjort i Borhaug-området (strekningen Steinodden-Nordhassel) og gjelder rastende fugl. Det synes som om lappspurven har en forkjærlighet for stubbåker og grasmark hvor de furasjerer fortrinnsvis på ugrasfrø.

Fuglene påtreffes helst innenfor kysten, men også enkelte ganger i strandkanten. Lappspurven er observert hvert år under vårtrekket på Lista i tidsrommet 1957 - 1977.

Sporadisk er arten observert så tidlig som i slutten av mars (6 observasjoner med tilsammen 33 individer). Tidligste observasjon er av en ♀ den 22.3.1967, største antall ca 25 ind. den 27.3.74. Enkelte observasjoner foreligger fra første halvdel av april (4 observasjoner med tilsammen 6 ind.).

Hovedmengden av lappspurv-observasjonene er gjort i tidsrommet 15.4.- 7.5. (60 observasjoner med tilsammen 370 ind.), med en trekktopp i siste uke av april og de første dager av mai.

Siste observasjonsdato om våren er 14.5. (3 ind.).

Vanligvis er det bare enkeltindivider og småflokker på opptil 10 - 15 ind. som observeres, men enkelte ganger kan det være et større antall: Den 29.4.67 ca 40 ind. 1.5.67 ca 30 ind. 25.4. ca 26 ind. og den 24.4.77 ca 50 ind.

Det kan vanskelig sies noe sikkert om hvor lenge fuglene stanser i området, men noen observasjoner tyder på at de samme fuglene kan holde seg på samme sted noen få dager før de trekker videre. det er bare gjort få observasjoner av direkte trekk, men disse tyder på at lappspurven (i likhet med de fleste andre småfuglarter) trekker fra Lista i NW retning - flesteparten av disse er observert i Steinodden-området.

Høsttrekket.

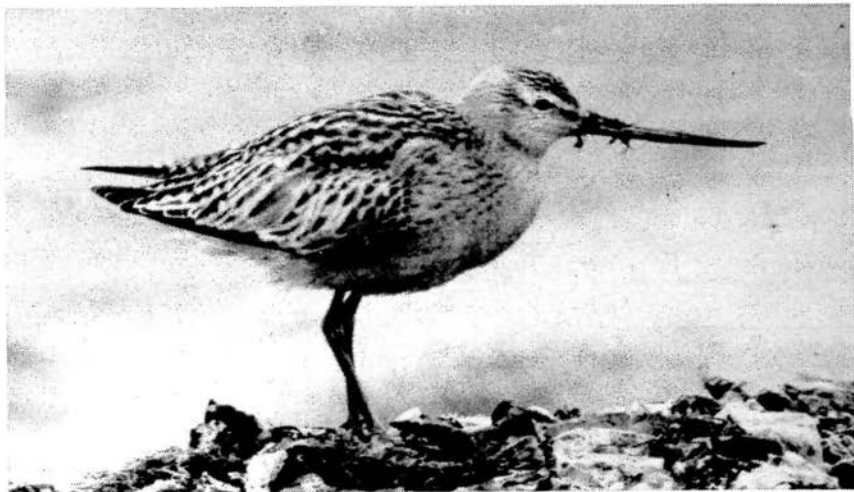
Under CUNOE's trekkundersøkelser på Lista 1950-55, ble det tilsammen sett 25 ind. trekke over Eikvågområdet (mot SE og NW) og det anføres at det synes som arten blir vanligere i siste halvdel av september. Ellers ble lappspurven observert i mindre antall (max 30 ind.den 24.10.53) på flere steder langs kysten, men spesielt i Steinodden-området og i sanddyne-området på og ved Tjørveneset. Dato for første ankomst om høsten er usikker.

Lappspurven er under høsttrekket i årene 1958-76 observert mer sporadisk og langt mindre tallrik enn om våren. Dette kan nok kanskje skyldes at arten opptrer mer anonymt og taust nå og derfor ikke eksponerer seg i samme grad om våren. Under mer eller mindre tilfeldige turer i området er det tilsammen gjort 11 observasjoner av tilsammen 42 ind. og flesteparten av disse har vært på trekk mot SE, men også mot NW. Maksimalt antall er 25 ind. den 10.10.76. Første observasjon om høsten er gjort den 7.9.(1975), siste obs. den 17.10.(1968 og 76). De fleste høstobservasjoner er gjort i Steinodden-området, men også noen fra andre steder i Borhaug-området, helst innenfor kysten.

Overvintring og kildemateriale.

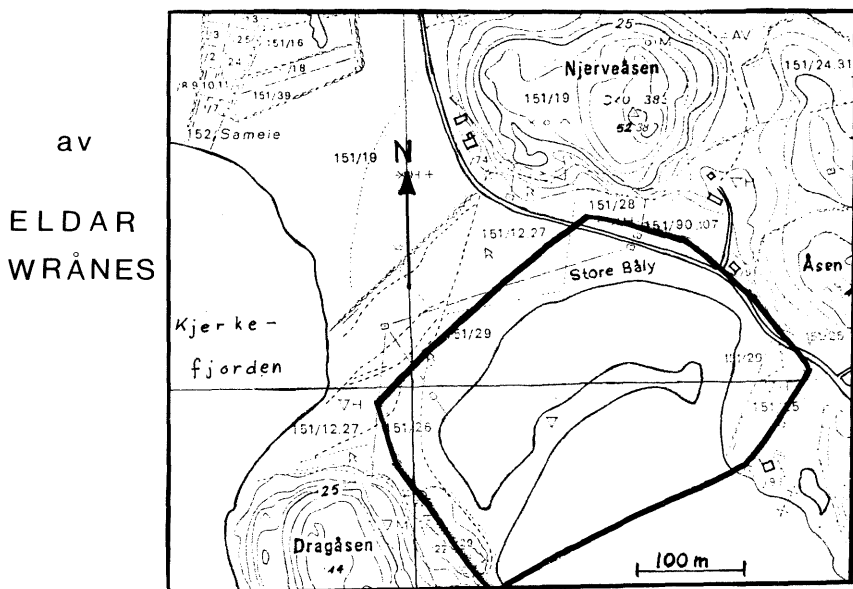
3 individer som ble sett og hørt på en stubbåker på Vågsvoll den 29.12.1967 viser at arten også en sjelden gang overvintrer... De nevnte opplysninger er innsamlet og bearbeidet av LRSK/Vest-Agder og bygger på observasjoner gjort av CUNOE - Cambridge University Norwegian Ornithological Expedition, Lars Bergersen, Tor O Hansen, Eirik Jacobsen, Kåre Olsen, Ottar Osaland og Ole Kr.Spikkeland og Sverre Sandersen. Mer detaljerte opplysninger i STERNA bd.1, Hefte 8-14 og 20, samt Piplerka 1/70, 1/72, 1/3, 1/74, 1/75, 2/76.

.... -

Registrering av fuglelivet i to våtmarksområder i

Spangereid i Vest-Agder

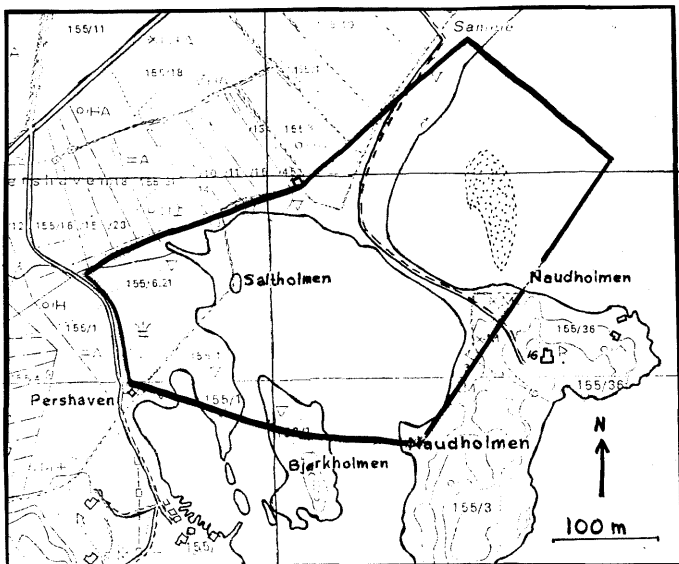
Høsten 1976 og våren 1977 ble fuglelivet i to mindre våtmarks-områder nær Spangereid sentrum undersøkt.

Registreringen ble foretatt etter oppdrag fra Miljøvern-departementet i samråd med naturvernkonsulenten i Vest-Agder. Denne artikkelen gir kun kvalitativ oversikt over de arter som ble observert i de to registreringsperiodene.

Områdebeskrivelse:

De to undersøkte områdene er avgrenset på kartet med heltrukken linje. Det østlige av områdene er kalt Store Båly og det vestlige Saltholmen/Naudholmen. Store Båly ligger ca en kilometer vest for Njerveåsen og Saltholmen/Naudholmen ca en km. vest for Store Båly.

Store Båly er karakterisert av et avstengt saltvannsbasseng hvor vannstanden varierer med flo og fjære. Bunnen i bassenget består av grus/sand og organisk mudder som er tilholdssted for en rekke organismer som igjen danner næringsgrunnlaget for (særlig) vade fugl på trekk. Bassenget er avstengt fra sjøen ved

en rullesteinsrygg som er delvis bevokst med forskjellige urter. Områdene øst og nord for dette bassenget består av grus og sandholdig gras/lyngmark med enkelte mindre furutrær. Grundtvannsområdet ved Saltholmen/Naudholmen er delt i to av en smal grusrygg ut til Naudholmen. På sørvestsiden av denne grusryggen er et sand/mudderbankområde med lavtliggende strandenger innenfor mot nordvest. Gjennom strandengene renner et par mindre bekker. Nordøst for grusryggen ligger et grunt område delvis beskyttet av en rullesteinsrygg mot øst.

Registreringene:

Høsten 1976 ble det foretatt 8 registreringer i hvert av de to områdene i tiden 13. august til 28. september. Registreringene våren 1977 er foretatt i fire perioder i tiden 20.mai til 18.juni. Observasjonene er foretatt delvis ved at en har gått gjennom områdene og notert observerte arter og delvis ved at en har

iakttatt deler av områdene gjennom teleskop.

Resultater:

Det fremgår av tabellene hvilke arter som er observert, samt de enkelte arters status i de to områdene. Det viste seg at de to områdene ligger så nær hverandre at fugl som ble skremt opp i det ene, ofte fløy over i det andre området.

Høsten 1976 ble det registrert 47 arter i Store Båly. Av disse er 10 vadefuglarter avhengige av denne naturtype under trekket.

I området Saltholmen/Naudholmen ble det i samme tidsrom registrert 39 arter, hvorav 9 vadefuglarter er avhengige av naturtypen. Det mest interessante trekk i fuglefaunaen synes å være forekomsten av vadere, det er observert opptil 25 gluttsniper (13/8) og 39 sandlo (27/8) i Store Båly. Ellers dominerer som ventelig støren med flokker på 1000 individer enkelte dager. Våren 1977 ble det registrert 29 arter i Store Båly og av disse regnes 13 som hekkende innen området. I området Saltholmen/Naudholmen ble det registrert 36 arter og også her 13 hekkende arter. De ikkehekkende artene som er observert innenfor områdene viser at biotopene fungerer som furasjeringsområder for arter som hekker utenfor områdene.

Biotoper av denne typen er meget sjeldne i Vest-Agder utenom Lista. De grunne næringsrike vannområdene er naturlige og livsviktige rasteplasser for flere fuglearter under trekk, særlig vadefugl. Dessuten stiller flere vadearter samme krav til biotopen i hekketiden.

En håper at planleggerne og bestemmende myndigheter vil ta hensyn til dette når arealene her skal disponeres for fremtiden.

Tjelden er vanlig hekkefugl i området

Tabell som viser de enkelte arters status i de to områdene
 Tegnforklaring: H = hekker i området, v = observert i området
 vår/sommer, men hekker ikke i dette, h = observert i området
 om høsten. Tallene angir max antall individer som er observert
 samtidig i området.

	Store Båly	Saltholmen/ Naudholmen		Store Båly	Saltholmen/ Naudholmen
Storskarv	h 3	h 10	Taksvale	h 8	v 10
Gråhegre	h 3	h 4	Sanglerke	h 3	Hh 4
Gravand	H 2	v 2	Heipiplerke	h 2	h 1
Krikkand	h 5		Skjærpip	Hh 2	Hh 5
Brunnakke		v 1	Anthus sp.	h 15	h 17
Årfugl	h 1		Gulerle	h 2	h 2
Siland	v 1	v 2	Linerle	Hh 23	Hh 22
Tjeld	Hh 12	Hh 8	Tornskate	h 1	
Sandlo	Hh 39	Hh 28	Stær	hv 500	hv 1000
Heilo		h 1	Kråke	hv 20	hv 50
Tundralo	h 1	h 2	Ravn	h 1	
Vipe		h 1	Jernspurv		h 1
Dvergsnipe	h 2		Havesanger	v 1	H 1
Myssnipe	h 12	h 20	Tornsanger	H 2	H 2
Polarsnipe	h 7		Møller	H 1	
Brushane		h 2	Lausanger	Hh 3	Hh 4
Sotsnipe	h 1		Steinskvett	Hh 2	Hh 4
Rødstilk	h 11	Hh 8	Rødstjert	h 3	
Gluttsnipe	h 25	h 3	Rødstrupe	h 2	
Grønnstilk		v 1	Blåstrupe		h 1
Strandsnipe		h 1	Gråtrost		v 2
Lappspove	h 2	h 2	Svarttrost	Hh 2	H 2
Storspove	h 1	hv 1	Måltrost	v 1	v 1
Enkeltbekk.		h 3	Kjøttmeis	h 4	hv 1
Hettemåke	hv 8	hv 17	Gråspurv	h 60	
Sildemåke	hv 5		Pilfink	h 5	
Gråmåke	hv 25	hv 6	Bokfink	H 3	H 2
Svartbak	hv 4	hv 2	Grønnfink	h 1	
Fiskemåke	hv 10	hv 24	Grønnsisik	h 1	
Makr.terne	hv 2	v 2	Bergirisk	h 4	h 5
Ringdue	v 5	hv 5	Tornirisk	Hh 5	hv 3
Tyrkerdue		v 1	Gråsisik	h 4	
Gjøk	v 1	v 3	Gulspurv	Hh 6	hv 5
Låvesvale	hv 13	hv 15	Sivspurv	vh 12	Hh 2

Godt utvalg i regntøy, arbeidstøy og reiseutstyr.

Ryggsekker, soveposer og telt til ethvert behov.

SEILMAKEREN A/S

FARSUND

TLF. 90388

Båtsenter - Dykkersenter - Service for fiske og skip.

FARSUND SKIPSHANDEL

J.E.Nakkestad & Co

Farøy,

Farsund. Tlf- 90958

Ur - Brillor - Pleter - Kassetter
får vi hos

P.L.Pedersen eftf.

Farsund

Fly innom

Farsund Bokhandel

Distriktets største utvalg i

FUGLEBØKER

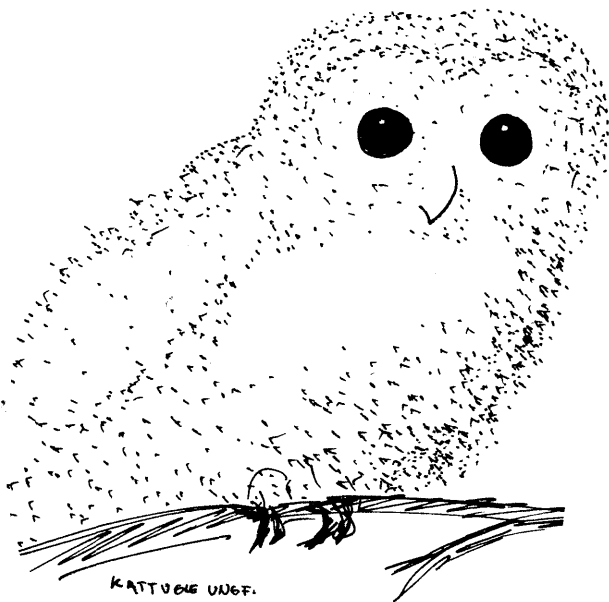
KATTUGLA

(Strix aluco)

vanlig men hemmelig-
hetsfull!

AV ARILD OLSEN

Av de nattaktive
fuglene i Vest-Agder
er kattugla ikke bare
den absolutt vanligste,
men også den som folk
lettest registrerer:
Hannenes "vårsang",
den karakteristiske
hukringen, bærer langt
i stille vinter og
vårkvelder.

Kattugla er bundet til grenseområdene mellom løvskog og åpen mark, en landskaptypen vi først og fremst finner nær bebygde strøk. De store, sammenhengende skogstrekkningene holder den seg unna. Sørlandskystens jordbruksområder er svært oppstykket. Små jorder og løvskogslunder gjør at landskapet får et mosaikklignende preg som passer kattugla utmerket og derfor har vi landets tetteste bestand av denne ugla.

Langs en ca 1,5 mil lang rute i Randesund øst for Kristiansand ble det på en kveld registrert 18 hukrende hanner våren 1974! Denne våren var det mye smånagere i området, så derfor var også hekkebestanden mye større enn i "vanlige" år.

Det siste halvåret har vi igjen kommet inn i et museår her i Vest-Agder og det meste av Norge forevrig. Spesielt i de indre bygdene snakkes det nå om den største museinvasjonen i manns minne. I Randesund og Høvåg er økingen foreløpig ikke så veldig stor, men toppen er nok ennå ikke nådd her. I kronår som nå yngler musene under snøen også i årets mørkeste og kaldeste måneder. Kattuglehannenes territoriesang har latt seg høre mer eller mindre regelmessig hele vinteren og det lover godt for

kommende sesong. I løpet av de siste årene har en rekke holker blitt satt ut i distriktet og de fleste er blitt tatt i besittelse allerede fra første sesong. Dette tyder på at det er stor mangel på egnede hekkeplasser selv i tett "beuglede" områder, så utsetting av holker i velegnede habitater vil utvilsomt kunne øke bestanden lokalt. Kattugla er en utpreget standfugl i voksen alder.

Tiltross for at kattugla er en vanlig fugl og ofte hekker nær folk (det er for eksempel flere lokaliteter i Kristiansand og tettstedene omkring), vet den å holde på sine hemmeligheter. Ting som kan undersøkes i dagslys, som valg av reirsted, antall egg pr kull, ungenes utvikling, gulpebollenes innhold osv. er stort sett godt kjent. Men fremdeles vet vi nesten ingenting om kattuglas adferd. Den har for eksempel en rekke lydtringer i tillegg til den vanlige territorialsangen og hver lyd har sin bestemte betydning som vi foreløpig bare kan gjette oss til. Det ville være interessant om vi kom så langt at vi kunne klare å oversette de høylydte konsertene av lyder og ulyder som sprer seg utover vinter og vårnatten fra kattuglepårets tilholdssted!

Mange har sikkert registrert at kattugla ikke er like ivrig til å "syngre" hver kveld, tiltross for at værforholdene tilsynelatende er de samme. Hva er det som påvirker denne aktiviteten og er det mulig å finne noe bestemt mønster?

Det ville i tilfelle være en nyttig lærdom for alle som skal drive med ugletaksering.

I år og et par år fremover kommer jeg til å arbeide med en hovedoppgave om sang og sangaktivitet hos kattugle. Feltarbeidet vil bli foretatt i Høvåg og Randesund hvor de fleste hekkelokaliteter er registrert og bestanden er stor.

I et senere nummer av PIPLERKA regner jeg med å komme med en fyldigere artikkel om kattugla og dens nattlige aktiviteter.

... - ...

En vis gammel ugle satt i en ek,
jo mere hun så, jo mindre hun skrek.
Jo mindre hun skrek, jo mere hun lærte.
Ten om vi alle hadde vært så lærde....

ALT I PLANTER OG BLOMSTER

FOR HUS OG HAGE

BLOMSTERHAVEN OG RANDESUND PLANTESKOLE

ELEKTRISKE INSTALLASJONER

AUT.ELEKTROINSTALLATØR

ELVEGT. 35 - 4600

KRISTIANSAND

TLF. 249 13

Carl Erik Kilander, naturvernkonsulent i Vest-Agder.

AKTUELLE NATURVERNOPPGAVER I VEST-AGDER

Naturvernarbeidet i Vest-Agder har i den senere tid vært preget av omfattende registreringer og feltundersøkelser.

Dette arbeidet, som er en nødvendig forutsetning for alt fredningsarbeid, må påregnes å fortsette også i de nærmeste år. Imidlertid begynner resultatene nå å melde seg ved at utkast til ulike verneplaner er under utarbeidelse eller nær ferdig utarbeidet.

I løpet av vinteren vil det således foreligge et ferdig utkast til verneplan for edellauvskog i Vest-Agder med forslag om fredning av omlag 30 områder som dekker tilsammen ca 3500 dekar. Likeledes håper en i løpet av 1978 å kunne legge fram utkast til verneplan for Lista-området.

Begge de nevnte verneplanene vil utvilsomt være av betydning for vern av viktige fuglebiotoper i fylket: Lista-området med sine gruntvannsområder, strender og næringsrike innsjøer - edellauvskogen med viktige biotoper for varmekrevende fuglearter (bl.a. sangere) og hulerugere. Det skal imidlertid skytes inn at utgangspunktet for verneplanen for edellauvskog først og fremst er vern av en truet skogtype i internasjonal sammenheng. (Edellauvskog omfatter varmekjære treslag som f.eks. eik, ask, lind, lønn, alm og hassel).

Sommeren 1976 ble det gjennomført omfattende registreringer av hekkeplasser for sjøfugl i Vest-Agder. Dette arbeidet, som ble utført av Kristiansand Museum, Naturhistorisk avdeling og lokale medlemmer av Norsk Ornitologisk Forening, har også vært drevet i andre fylker langs kysten. Det foreligger nå et utkast til sjøfuglreservatplan for Oslofjord-området. I løpet av dette året ventes et tilsvarende planutkast for et kystavsnitt som bl.a. omfatter Vest-Agder. Bakgrunnen for en slik større verneplan for sjøfugl er den nedgang i sjøfuglbestanden som har funnet sted langs store deler av kysten de senere år og som bl.a. antas å ha sammenheng med småbåttrafikk og annen menneskelig virksomhet i skjærgården. Som et apropos kan nevnes at det i Oslofjorden idag er dobbelt så mange registrerte småbåter som det er måker og terner.

Sjøfuglreservatplanen, som kommer til å omfatte de aller viktigste hekkeklassene for bl.a. måker og terner, vil utgjøre en forsvinnende liten del av skjærgårdens totalareal av holmer og skjær. Fredning av slike områder vil bl.a. medføre landstigningsforbud i hekketiden (15. april - 15. juli).

Ved utarbeidelsen av verneplan for Lista-området tar en sikte på å få med noen av fylkets (og samtidig landets) mest verneverdige våtmarksområder. Imidlertid finnes det også i resten av fylket våtmarksområder av stor naturvernmessig verdi. For å få en mest mulig dekkende oversikt over hva fylket har av slike områder ble det i 1977 igangsatt en større undersøkelse av ornitologisk og botanisk verneverdige våtmarksområder i Vest-Agder. Disse registreringene vil fortsette i 1978 og ventes sluttført innen kommende høst, slik at utkastet til en verneplan kan være klar en gang i 1979. Også disse registreringene utføres av Kristiansand Museums naturhistoriske avdeling samt lokale medlemmer av Norsk Ornitologisk og Norsk Zoologisk For. Registreringsarbeidet er bekostet av Miljøverndepartementet.

Myrene representerer en spesiell type våtmarker av interesse i naturvernsammenheng. Det foreligger nå et omfattende registreringsmateriale over fylkets mest verneverdige myrer (inndelt etter vegetasjonssammensetning, dannelsesåte og form).

En tar sikte på å utarbeide en egen verneplan for myrer i Vest-Agder i løpet av inneværende år. Selv om denne verneplan først og fremst vil ha et botanisk siktemål, vil noen av myrene trolig også være verdifulle biotoper for bl.a. fugler og pattedyr.

Avslutningsvis vil jeg gjerne fremheve betydningen av den innsats som bl.a. Norsk Ornitologisk Forenings medlemmer gjør i naturvernarbeidet i fylkene. Det er helt klart at den interesse og uegennyttige innsats som disse menneskene legger for dagen har avgjørende betydning for gjennomføringen av en rekke forestående fredningssaker.

Med oppvarmet "nattekvist"

Da småfuglene gikk vinteren i møte for noen måneder siden, hadde de et stort fetreserve i kroppen. Dette holder forbrenningen vedlike i kalde vinternetter selv om fuglen ikke har funnet nok mat ved døgnets lyse tider. Men fettlaget varer ikke evig. På ettervinteren er det derfor en livsnødvendighet at de greier å stille sin hunger før mørket og nattefrosten kommer. Noen brødsmler eller frø til spurver og finker og talg eller fleskesvor til meisene kan redde mange av disse småfuglene fra å fryse eller sulte i hjel. Men har en først vent fuglene til å finne

mat på foringsplassen, må man ikke svikte dem nå i vårknipa. Når vinterkvelden kommer får småfuglene det travelt med å finne seg en trygg og varm "nattekvist". Vår avbildede kjøttmeis har riktig forstått å nyttiggjøre seg den alminnelige velstandsutvikling der den har bruset seg opp for natten i en kjeller- nedgang i Holbergsgate. En 60 watt lyspære avgir som kjent 60 watt varme og den stiger mot taket og holder temperaturen på et behagelig nivå på meisens nattekvist.

Tekst og foto: Arild Olsen

JENS ARILD GUNVALDSEN

ER PANDAEN UGLESETT

?

Er vi i ferd med å sage over den greina vi selv sitter på? Jeg stiller spørsmålet på bakgrunn av at det nå rustes til kamp mellom våre store naturvernorganisasjoner World Wildlife Fund (WWF) og Norges Naturvernforbund (NNV).

Intoleranse og selvgodhet er på full fart inn i miljøbevegelsen, og den typiske "være seg selv nok" - holdningen står i fare for å splitte der det burde være samhold.

Naturvernforbundets ungdomsorganisasjon, Natur og Ungdom (NU), rettet på sitt landsmøte sterk kritikk mot WWF og har nå krevd at moderorganisasjonen skal trekke seg ut av WWF's representantskap. "Vi vil ikke ha noe med dette villmannsfondet å gjøre," er holdningen i NU.

Hvorfor trekke noe slik inn på den ornitologiske arena? Er det ikke revnende likegyldig hvem som samarbeider med hvem bare vi får drive med vårt?

Jeg mener nei. Ornitologer, zoologer eller botanikere, vi arbeider alle for felles sak. Som ornitologer er det vår plikt å ivareta fuglelivets interesser og sørge for at vår viten blir kanalisert gjennom handlekraftige organisasjoner. Uten en slik handlekraft hadde det kanskje i dag vært lite håp for hvitkinngjess på Svalbard, hubro i villmarka eller havørn langs kysten. Vi trenger mer enn noensinne et samlet naturvern som er i stand til å utrette noe konstruktivt. Men, mens vi anerkjenner fred og ingen fare bak artslistene og latinske fuglenavn, kan vi risikere å få naturvernet omgjort til en politisk kamparena hvor energien brukes til å kjempe mot hverandre istedenfor å arbeide sammen om felles mål.

På Natur og Ungdoms landsmøte fremmet jeg et forslag om resolusjon for fredning av alkefuglene. Foruten dem som ikke visste hva en alkefugl var, ble mange forundret. Fredning? Vern av fugl? Klassisk naturvern, er ikke det avlegs? Jeg frykter at

en slik innstilling har fått skremmende sterkt innpass også i Naturvernforbundet. Det er viktig å innse at Naturvernforbundet og WWF nødvendigvis må ha utfyllende oppgaver. Men vi kan ikke samarbeide med en organisasjon hvor vi ikke har hatt anledning til å delta i arbeid eller utforming, sier grupper innen Naturvernforbundet. Telefonlinjen har stått åpen i 7 år, sa representanter fra WWF på Natur og Ungdoms landsmøte. Aldri har vi fått en direkte henvendelse, kritikk har kommet inn bakveien uten at vi har kunnet uttale oss.

Hvis ikke en gang miljøvernorganisasjonene kan oppvise en viss porsjon toleranse og samarbeid, hvordan skal da naturvern-tanken kunne vinne fram? Naturvernforbundet og WWF er kanskje innfallsport til natur- og miljøvern for forskjellige lag av befolkningen, men skal det være gjenstand for brudd?

Fredning av fugl, er ikke det avlegs?

Vi som er opptatt på fuglefronten, bør også være observante på hva som skjer i miljøbevegelsen. Splittelse betyr intoleranse, sneversyn og selvfølgelig svekking av den saken vi arbeider for, og da kanskje vi plutselig merker at greina vi alle sitter på, blir saget over - med motorsag.

NÅR DET GJELDER RADIO - TV.- KASSETTSPILLERE - KJØLESKAP -
FRYSERE - VASKEMASKINER OG ELEKTRISKE ARTIKLER, DA GÅR
VI TIL

NILSEN & LARSEN $\frac{A}{S}$

DRONNINGENSGT. 15 TLF. 042/23780

KRISTIANSAND

GLØTT FRA

KRISTIANSSAND
MUSEUM

AV

PETER VALEUR

Ugla symboliserer visdommen, vi finner den gjengitt i læreseters heraldiske emblemer. Den kroner i gull skolers fanespir eller den sitter ettertenksom og tung som bokstøtte i alabast og ruger på verdens visdom.

Nå kan det være så sin sak å artsbestemme heraldikens

visdomsfugl, men det er utvilsomt hubroen vi drar kjensel på i de stiliserte motiv på segl og emblemer - og de gravalvorlige bokstøtter. Hubroen er den største av uglene våre, en røsslig fugl med vingespenn bortimot 1,80 og vekt omlag 3 kg.

Den har lange fjærtopper - liksom horn i pannen, og de store runde øynene med brandgul iris ulmer villt under de tunge øyelokkene. Under den strittende barten stikker et kort og kraftig krumbøyd nebb frem. Fjædrakten er dunlett og karakteristisk mønstret i lyst gulbrunt og mørkt brunsvart. Føttene er tett fjærkledd like frem til de velutviklede klørne som er kvasse som dolker. Navnet har den i grunnen gitt seg selv - og det vil lettere forstå når man hører fuglen rope fra en svarthammer i villmarka ut i vårnatten med sin dype hule røst: HU - 000. - Dens latinske navn er da også: Bubo bubo.

Uglene er nattens rovfugler, og de er på mange måter tilpasset dette levesettet. De har alle en rent utrolig skarp hørsel,

Ugleportrett Foto: Peter Valeur

og har store bevegelige øreklaffer. Synet er særlig tilpasset svake lysimpulser, men det er feilaktig å tro at uglene ikke kan se om dagen. De uhyre følsomme øynene er mere å sammenligne med et kamera med stor lysstyrke. Enkelte av artene, deriblandt hubroen - har et effektivt blendesystem i øyet, og ser utmerket om dagen, mens andre arter generes av direkte sollys og holder seg i ro på et skyggefullt sted om dagen.

Uglenes silkebløte fjærkleddning gjør at de flyger nesten lydløst, og de har derved selvsagt en stor fordel når de er på rov nattens tider og kan slå overraskende ned på sitt bytte. De fleste uglene lever for størsteparten av smågnagere, og er overveiende nyttige fugler. Alle ugler er totalfredet året rundt og som ugler flest lever hubroen mest av smågnagere, dessuten er den kjent som en av kråkas få naturlige fiender. Det er særlig ved kråkenes faste overnattingsplasser vinterstid den gjør mektige innhugg på betanden ved sine regelmessige besøk. På denne måten er hubroen på sett og vis en "nyttig" fugl betraktet med våre snevre menneskelige øyne, - men en så stor og kraftig rovfugl kan hamle opp med større byttedyr også, og kan i visse distrikter være lei for småviltet - særlig hvor den spesialiserer seg på hare.

I enkelte kystdistrikter på Vestlandet finnes hubroen hekkende på de store øyene helt ut mot havet og her lever den for en stor del av sjøfugl, særlig går det hardt utover måkeungene i de store koloniene som skaper et sikkert næringsgrunnlag for fuglen.

Av byttedyr kan man av restene i hubroreirene se at svømme- og utgjør en hoveddel av menyen. Ofte tar den ender og det ser ikke ut til at den går av veien for en liten dukkert i kampens hete. Hubroen er en meget sterk og kraftig fugl. Den store hunnen flyr forholdsvis lett avgårde med et bytte som veier like meget som den selv. Hannen er mindre enn hunnen, men kjønnene er ellers like av utseende og det er heller ikke lett å skille de utvoksede ungfuglene fra de voksne.

Hubroen velger reirplassen sin helst på fjellhyller innunder bratte overhengende berghamrer - eller rett og slett oppunder en "saueheller" og inntil fjellveggen ved foten av berget. Oftest er reiret lett tilgjengelig og med god plass på hylla. Selve reirgropen sparkes opp i den løse sandjorden og noe egentlig reir bygges ikke. Alt i slutten av mars eller de første dager

av april legger hubroen sine 2 - 3 hvite, kulerunde egg som klekkes etter 35 døgns ruging. Hunnen begynner rugingen straks første egget er lagt, derfor blir det noen dagers forskjell på ungenes klekkingsdato, og dermed kan de bli noe forskjellig i størrelsen. Som nyklekte har ungene en gråhvit dunpels, og øyespaltene er lukket som hos nyfødte kattunger de første dagene. Etter hvert blir den krusende dunpelsen tett og mørkere gråbrun, og etter hvert tar fjærene til å "spire" frem. Ungene forlater gjerne reiret i 5 ukers alderen, men ennå mestrer de ikke flygekunsten og beveger seg helst til fots. Det er noe av det mest komiske syn som tenkes kan når de runde bumsete dunballene med de sinte rødgule øynene vagger av sted, fresende og kneppende mot et tryggere sted. Ikke å undres over at de gamle trodde på tusser - troll og underjordiske.

Om dagen søker ungene dekning i ly av en steinhlokk eller tak en trerot og her ligger de og dormer til tussmørket faller på. Da livner de til og varsler foreldrene om gjemmestedet sitt ved å frese og blåse som illtsinte katter, eller de knepper med nebbet som når man smekker igjen lokket på en snusdåse av den gode, gammeldagse sorten.

Hubroen har vært hardt etterstrebt hos oss og hører nå til våre sjeldneste fugler. Tidligere fantes flere årvisse reirplasser innenfor Agder-fylkenes grenser, og det er av stor interesse å få registrert eventuelle hekkeplasser som fortsatt er bebodd. Kristiansand Museum er takknemlig for alle opplysninger om artens forekomst i distriktet.

... - ...

Spalten for de spørrelystne.

Alle tidsskrifter med respekt for seg selv har en spørrespalte! En spalte hvor leserne kan komme med spørsmål av ymse slag; det være seg fugler, dyr, planter, fotografering og valg av kamera - utstyr eller film, kort sagt alt av interesse for oss fuglevenner. Skriv og spør oss, svaret kommer i neste Piplerke.

VET DU AT

fuglene bygger rede fra havkanten til opp i 4500 meters høyde
 orkenmåken hekker opptil 100 km fra havet
 de største fuglefjell huser millioner med fugler
 de fleste insektspisende småfugler ikke tåler naboer av samme art
 frøspisende småfugler tåler derimot naboer av samme art godt
 en slektning av våre gråspurver, veverfuglene, bygger boligblokker
 det er funnet slike boligblokker med over 120 enkeltleiligheter
 tilmed dvergfalk er funnet som leieboer i slike blokker
 musvåken driver utleievirksomhet av sin bolig til bl.a. kråkene
 kråkene leier ut sitt rede til bl.a. hornugla
 en slektning av vår tårnseiler bygger rede av sitt eget spytt
 dette rede er bl.a. råstoff til den berømte svaleredesuppe
 en mann kan samle opptil 40 tusen reder på to måneder
 han kan tjene ca 4-5000 dollar på redene
 bieterne bygger rede av insektrester
 det er funnet 2753 insekthoder i et rede
 lappdykkerne bygger flåter som redet plasseres på
 fossekallen må ofte fly tvers gjennom fossefallet på vei til redet
 vår terne legger eggene rett på bakken
 silketerne legger sitt eneste egg på en flat kvist høyt over bakken
 kongepingvinen klekker ut eggene oppå føttene
 havsula klekker ut eggene under føttene
 neshornfuglen murer seg inne i en festning under rugingen
 rørsangeren bygger pelehytte i vannet (av takrør)
 pirolen bygger hengekøye høyt oppe i trærne
 skredderfuglen syr skreddersydd reder av spindellev og blader
 stjertmeisen vever seg dundyne til rugested
 en slik dundyne kan bestå av mer enn 2000 myke fjær
 mallee-fuglen lager kompostrede for å varme eggene under rugingen
 det er hannen som passer tempen ved å stikke nebbet ned i "møttingen"
 det finnes også asosiale fugler som lever på andre
 vår gjøk er en typisk representant i så måte
 det finnes også hardt arbeidende tømmermenn blandt fuglene
 hakkespettene meisler ut redet i tilmed hardimpregnerte stolper
 havsula klekker ut egget under føttene

SVARTSTRUPE - ny hekkefugl på Lista.

Oddvar Pedersen

4. juli i fjor vandret jeg i heiene nord av Jølle/Hervold i forbindelse med våtmarksundersøkelsen -77.

Ved et lite myrområde ca. 1 km øst av Håle, ca. kl. 14.45, nådde en ukjent varsellyd ørene mine. Lyden var en mellomting mellom busk- og steinskvett, tørre lyder, som jeg beskrev: ist-terr-terr.

Så fikk jeg øye på fuglen, en svartstrupe, *Saxicola torquata*, en fullvoksen hann, uniskjennelig, med svart overside, hode og strupe og vinger; rødbrunt bryst, lysere underside, og hvite flekker på strupesidene.

Like etter dukket hunnen opp, denne var langt skyere enn hannen, og mindre fargeprektig, ryggen og vingene mer brunvattret, hode brunsvart, bryst rødbrunt, underside lys, og bare antydning til lyse flekker på strupesidene.

Etter adferden skjønte jeg at fuglene hadde reir/unger i nærheten. Men da jeg forøvrig hadde dårlig tid, forlot jeg området et ca. kl. 15.00, og bestemte meg å besøke området igjen senere samme dag.

Lokaliteten består av ei lita myr med *graminea*/*calluna*/*eriphorum*-vegetasjon, og med vidstrakte „bølgende“ lyngheier rundt. Området er forbausende flatt til lyngheier å være. Der svartstrupene holdt til, var det enkelte små rognebusker o.l., dessuten er det en liten bestand av eldre plantede furutrær like ved.

Etter hjemkomsten kontaktet jeg Kåre Olsen, og vi befant oss i området igjen ca. kl. 18.00.

Svartstrupene varslet ivrig også denne gang, hunnen fremdeles langt skyere enn hannen.

Vi la oss i skjul, en i hver ende av myra (øst/vest), og fulgte med svartstrupene.

Vi ble med en gang klar over at fuglene hadde unger, og hvor disse befant seg, et lite stykke fra myra, i et område bestående av gras, lyng og enkelte busker.

Mens vi lå og spionerte på fuglene, observerte vi at de hadde minst 4 unger, og at disse var nesten flygedyktige, da de var spredd over et „større" område. Begge kjønn deltok i matingen. Vi forlot våre poster, og gikk mot fuglene, i håp om å få fotografert dem. Hannen posterte seg villig, men hverken hunnen eller ungene greidde vi å knipse ordentlige bilder av. Vi forlot området like etter.

Svartstrupe ♂ av det hekkende paret. Foto: Oddvar P.

Iflg. Haftorn (71) er svartstrupenes rugetid på 14 døgn, og ungenes reirtid på 14-15 døgn. Dette vil igjen si at eggene hos svartstrupeparet på Lista ble lagt ca. 5. juni.

Svartstrupen legger to kull i året, men hvorvidt dette oppdagede kullet er det første eller det andre, er uvisst å si. Men det er mest sannsynlig (hvis to kull ble lagt, da) at det var det andre kullet, forlii leggedatoen på ca. 5 juni kan synes sent for en fugl som ankommer allerede i mars/april (og tildels overvintre). For det andre: lokaliteten ble besøkt igjen ca. 20. juli av undertegnede og T. Torjesen, da ble ingen svartruper sett på hekkeplassen eller i nærheten. Hvis det oppdagede kull var det andre kullet; måtte første kullet være påbegynt ult. april/primo mai, noe som slett ikke er umulig.

Hvorvidt svartstrupa har hekket på Lista tidligere år kan en bare gitte seg til. Men usannsynlig er det ikke, for hvis en

ser på svartstrupe-observasjonene fra Lista i 1970-årene; en observasjon fra 9. april -75, en fra 7/3-76, og en fra 12/4-76. Disse fuglene som er observert på trekk på flat-Lista, kan utmerket ha hekket ubemerket i ei eller annen lynchhei i indre deler av Lista.

Men en ting er ihvertfall sikkert; svartstrupa hekket ikke på 77-lokaliteten i 1976, da ble nemlig området besøkt av K.Olsen om sommeren (pers. medd.).

Svartstrupa er en forholdsvis sjelden fugl i Norge, men blir stadig vanligere. Fram til 1968 (Haftorn -71) er arten observert 14 ganger. Videre, såvidt jeg har kunnet finne ut, er det bare få observasjoner i tidsrommet 1968-73.

Men i 1974 invaderte den vestkysten av landet vårt, den ble observert på Møre (O.Johansen, Sterna 14, s.135-145); i Trøndelag (J.Suul, Sterna 15, s.114-125) om våren og på Utsira på høsten (V.Ree, Sterna 15, s. 179-197), og endelig ble den funnet hekkende for første gang i Norge på Sotra ved Bergen (L.M. Lien, Sterna 14, s. 103-105).

I 1975 ble den observert hekkende mange steder på vestkysten; bl.a. på Sotra igjen, flere reir på Sunnmøre - observert her fast på ni steder! (L.M.Lien, Krompen 4/75, s.40), og 3(4) hekkende par funnet i Karmøy kommune i Nord-Rogaland (Aa. Munkejord, Krompen 1/76, s. 24). Videre ble arten observert på Lista og Jæren.

I 1976 kjennes ingen særlige detaljer fra andre steder i landet, men på Lista ble den observert tre ganger.

I 1977 fikk vi altså første hekkefunn på Lista, og antagelig foreløpig det østligste på sørvestkysten av Norge.

Følgende observasjoner kjennes fra Lista (t.o.m. juli -77):

1. 1 hunn skutt ved Lista fyr 28/2-66. Kr.sand Museums årbok -66.
2. 1 hann sett ved Borhaug 5/3-67. K.Olsen.
3. 1 hunn sett ved Lista fyr 24/3-67. K. Olsen.
4. 1 hunn Nesheimvannet (Ø.Vatne) 9/4-75. O. Pedersen.
5. 1 hann Kviljobrønnen 7/3-76. NOF/Lista.
6. 1 ind Breknemarka 12/4-76. M. Bermtsen.
7. 1 hann Litleråna 30/11-76. T.O.Hansen.

8. 1 hunn v/ Lista ungdomsskole (v/ Nesheimv.) 2-6/3-77. O.P.

9. 1 hann + 1 hunn + min. 4 pull ca. 1 km øst for Håle 4/7-77.

O. Pedersen.

* * *

I Vest-Agder ellers er svartstrupa kun observert en gang;
en hunn skutt på Holmen i Vågsbygd v/Kristiansand 26/3-1930.

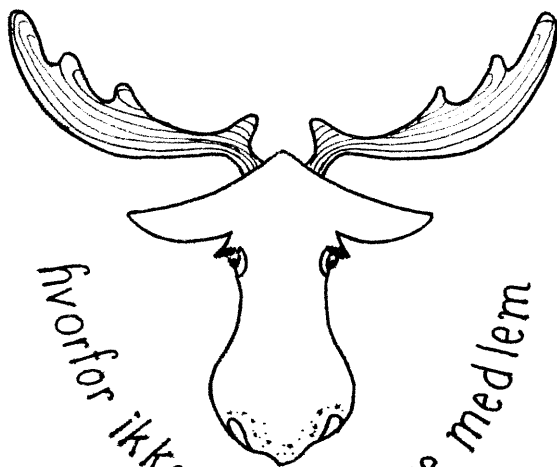
(Haftorn 1971).

* * *

Framtidsutsiktene for svartstrupa i Norge er gode, det ser ut
til at den stadig ekspanderer.

Det er å håpe at denne vakre „skvetta" er å finne vanligere i
Lista-faunaen i årene framover.

Et lyspunkt var det ihvertfall å få sett svartstrupe midt i
den ellers temmelig triste lyngheia, en varm sommerdag i 1977.

hvorfor ikke heller være medlem

av

Norsk Zoologisk Forening, Krsand avd.
Postboks 479, 4601 Krsand S.

PRESSEKLIPP

Heldig for

örna

at

sauene

var i hus!!

Mus gnog på sau

Mye tyder på at musa har vært på ferde og spist av en spill levende saueflokk i Birkenes.

En saueeier forteller til Agderposten at to sauer og en vær har fått kjøttsår på ryggen. Etter å ha kontaktet dyrlege mener man å fastslå at musa i nattens mulm og mørke har funnet et beleilig sted på sauekroppen og gnagd seg fast slik at dyrene ikke har kunnet riste dem av seg. Sårene ble etter hvert så store at de gikk nesten inn til beinet.

Da lyset ble stående på i fjøset om natten forsvant plageåndene.

Torsdag 22. desember 1977

Massedød av fugler på oljefeltene?

Flere hundre tusen ruger omkommer årlig ved produksjonsfeltene i Nordsjøen. Mange blir drept momentant eller sterkt skadet fordi de tiltrekkes av lyset fra gassflammane på feltet. Andre havner utmattet i sjøen og dør etter å ha kretset rundt opplyste produksjonsbøyer til kreftene tar slutt, opplyser ornitolog Gunnar Lid ved Zoologisk Museum i Oslo til Stavanger Aftenblad.

Fugledøden har funnet sted ved produksjonsanlegg også i den norske delen av Nordsjøen, men omfanget er ukjent. Det foreligger imidlertid rapporter om tusenvis av drepte fugl.

Gunnar Lid opplyser at det fra to navngitte personer foreligger pålitelige opplysninger om massedød av fugl på Beryl-feltet. Bare i løpet av tre dager høsten 1976 mistet ca. 10.000 fugler livet.

Fugl i luften

Fugl i sjøen

Møtes vil av oljedøden

Småfuglene forsvinner

AV INGER-LISE KLEPPE WORM-MÜLLER

Kråke- og måkebestanden i Norge øker faretruende, mens andre fuglearter minsker i antall og forsvinner. Norge fører og trekker måkene og kråkene rett og slett til seg med søppel: — At Norge trekker disse fuglene til seg, skyldes vår forhistoriske søppelbehandlingsteknikk.

Hva med den forhistoriske snarefangsten i Rogaland???

VÅRPROGRAM 1978 FOR NOF/LISTA LOKALLAG.

- Onsdag 15. Febr: Medlemsmøte Husan, Farsund kl. 1900
 Helga 24-26 " Telling av oljeskadet fugl. Kontakt
 Sverre Sandersen, Tjørve, 4563 Borhaug
 for tildeling av områder.
- Søndag 5. Mars: Ekskursjon til Nesheimvannet/Kviljosanden/
 Kviljoødden/Brønnen. Frammøte ved Lista-
 hallen/Ungdomsskolen kl. 0800.
- Fredag 10. Mars: Medlemsmøte Berge Ungdomsskole, Lyngdal
 kl. 1900.
- 12 - 19. Mars: Vannfugltelling. Kontakt Tor Oddvar
 Hansen, Tjørve 4563 Borhaug for tildeling
 av områder.
- Fredag 31 Mars: Åpent møte i Herredshuset, Vanse kl. 1900.
- Søndag 2 April: Ekskursjon til Lundevågen/Einarsneset/
 Eikvåg-området. Frammøte ved Lunde
 bodehus kl. 0700.
- Fredag 14 April: PR-møte i Kvinesdal. Nærmere detaljer
 senere.
- Onsdag 19 April: Medlemsmøte Berge Ungdomsskole, Lyngdal
 kl. 1900.
- Fredag 28 April: Medlemsmøte på Ullerøy Ornitologiske
 Stasjon kl. 1800.
 Kontakt Oddvar Pedersen og avtal
 skyss o.lign.
- Fredag 12 Mai: Medlemsmøte i Husan, Farsund kl. 1900.
- Søndag 28 Mai: Ekskursjon til Spind. Frammøtested
 avtales senere.
- Lørdag 10 og
 søndag 11 Mars: Nattekskursjon på Lista. Nærmere
 opplysninger senere.
- Fredag 25 August: Medlemsmøte i Herredshuset
 Vanse kl. 1900.

MANDALS SPAREBANK

AVD: SPANGEREID SPAREBANK

Byens og distriktets bank siden 1840

SENTRALBORD - 042.61022

KVALITETSBILDER

er det vi ønsker å levere deg.
- 80 år i foto -

WINTERSBORG FOTO

ETABLERT 1893

vågsbygd — kristiansand — vennesla

TLF. 042-11441

TLF. 042-22016

TLF. 042-55404

Avs:

NOF - Vest-Agder

box

Kongsgård

4601 Kristiansand

NOF

Hva er NOF? NOF er forkortelse for Norsk Ornitologisk forening. Foreningen er landsomfattende og har lokallag og fylkesavdelinger i nesten alle fylker.

I Vest-Agder er det foreløbig to lokallag, Lista og Kristiansand, men i skrivende øyeblikk er det tatt initiativ til et nytt lokallag i Mandal.

På lokallagsmøtene samles interesserte fuglekikkere til hyggelig samvær og aktiviteter som foredrag, film, lysbilleder og forskjellige feltoppdrag planlegges. I godt vær foretaes ekskursjoner og undersøkelser i naturen.

Til å koordinere dette arbeidet i fylket, har vi dannet en fylkesavdeling, NOF/Avd.Vest-Agder. Fylkesavdelingen har en redaksjonskomite som har ansvaret for utgivelsen av Piplerka. I Piplerka kan du lese om det som skjer på fuglefronten i Vest-Agder. Over hundre par øyne bak kikkert og teleskoper holder redaksjonen fortløpende orientert. I Piplerka vil også våre naturfotografers blinkskudd bli presantert, foreløbig i sort/hvitt... I Piplerka vil alle med interesse for natur og fugler i særdeleshet finne aktuelt stoff. Våre medlemmer får bladet fritt tilsendt i posten (dersom kontingenten er betalt).

Dette nummer av Piplerka sendes gratis til alle fylkets ungdomsskoler i håp om at interesserte lærere og elever vil abonnere på bladet. Interesserte kan sende kr.15 til:

PIPLERKA - NOF/VEST-AGDER. POSTBOKS 4043 KONGSGÅRD
4601 KRISTIANSAND.